Revista apare o dată la două luni. Următorul număr va apărea în decembrie.
Foto: Paul Green
Anul II, Nr. 5, 2017

topLitera

REVISTĂ LITERARĂ

Poezie

ÎMPLINIRE SUFLETEASCĂ

(fragmente)

Dumnezeu mi-a rânduit
Cu cei dragi m-am întâlnit.
Eram tare bucuroasă
Că eram la noi acasă,
Casa veche bătrânească,
Casa noastră părintească.

Unde ne jucam doi fraţi
Eram acum casa plină:
Cumnaţi, copii, ginere, nepoţi,
Eram bucuroşi cu toţi;
Chiote şi veselii,
Zmei înălţaţi şi bucurie!...

Povestim, râdem, glumim
Regionalisme folosim,
Nepoţii noştri să vadă
Cum era viaţa la ţară!...

Despre străbuni le vorbesc,
Obiceiuri strămoşeşti,
Despe plug şi despre grapă
Ce-au rămas lângă poiată.....
Fiicei mele-i era dor
De casă şi de pridvor.
I-a copii le-a povestit
Cât de bine s-a simţit
În vacanţele de vară
La bunicii de la ţară.
Niciodată n-a uitat
Câte lucruri a învăţat.
Bunicii i-au dat povaţă
Ce i-aprins buâine în viaţă.....

Copiii fratelui meu
Spun că au văzut la muzeu!
Dar eu vreau să-i fac să ştie
Că au şi ei o moştenire.
Sunt vlăstari de viţă bună,
Nu-i răstoarnă orice furtună!

Pe bunici i-au cunoscut
Doar pe crucea de mormânt.
Cu respectul ce-o să-l poarte
Ei duc numele departe.
Dar să nu uite nicicând
Că au sânge de român
Cu respect şi omenie
Din Ardeal, de la câmpie....

Maria Galat

MI-E ATÂT DE DOR DE TINE MAMĂ

Cu sufletul plin de durere
M-am dus pădurii să mă plâng
Căci numai ea putea-nţelege
Ce-avem în suflet şi în gând

Şi-atunci-am văzut pădurea
Îngenunchind în faţa mea

Un leagăn mi-a făcut din ramuri
Iar vântul vâjâind prin ele
În braţele lor mă chema

- Vino, copil plin de durere
Să simţi iubirea de demult
Te vom ridica spre stele
Să-ţi vezi mama ce-ai pierdut

Lukreczia Niţă

COLIERUL

(fragment)

O femeie bătrână dar bogată trăia la o margine de sat.
Şi-avea un colier frumos, pe care din tinereţe l-a păstrat.
Cui ar putea să-l dăruiască? Ea s-a tot gândit,
Însă din neamul ei, pe nimeni n-a găsit.

Avea o purcică, care i-a făcut câteva rânduri de purcei.

Singura fiinţă ce a mai rămas, pe lângă casa ei.
O îngrijea şi o spăla, de îţi era mai mare dragul,
Fiindcă pe nimeni nu avea să-i mai calce pragul.

Şi-ntr-o bună zi făcând ea tot aşa,
A spălat purcica şi-n urm-o pieptăna,
O pregătea să meargă amândouă la plimbare,
Căci a doua zi urma să fie săr-bătoare.

Maria Bucin Crişan

BALUL DE SÂMBĂTA MORŢILOR

închideţi-vă muştele
închideţi-vă muştele
nu le mai lăsaţi libere pe uliţe
la balul de sâmbăta morţilor
am cântat în orchestră
cântam şi ne creşteau bărbile
ne bărbieream, pe rând
şi iar cântam
apoi
morţii au luat-o în sus, în jos
priveau lung, peste uluci, în curţi
cei cu AVC
chiar îşi aminteau unde au locuit cândva.
cu pieptul gol
îngerul Domnului
s-a întins pe pământ sub fereastră

Alexandru Drăgănoaia

COPILULUI I-A CĂZUT TOT PĂRUL

cum vita primăvara
ar vrea să o înveţi să împungă
şi chiar te împunge puţin moartea
îşi lipeşte spinarea de spinarea ta
se trânteşte se tăvăleşte şi
cu ochii tot în ochii tăi
haină pe stâlpul porţii
cuib de vrăbii în mâneci
auzi aşa ca un vuiet cum te
strigă pe numele de botez
atingi cu urechea pământul
copiii lovesc pereţi cu pumnii
bocete o roată în flăcări
o cameră murind
în apa murdară stătută
broaşte negre ară duşumeaua

Ilustrație: Clarissa Negruț

ECHILIBRISTICĂ PE O IARNĂ DE NOROI

aş vrea să nu mai văd în fiecare dimineaţă răsăritul baltă pe viitoarea şosea năvodari mamaia
soarele mahmur de neodihnă lăsându-se stropit de maşini care mâine poimâine vor zăngăni
din ce au ele mai bun ca nişte femei cu bănuţi puse pe o muzică fragmentată zgomotos
drumul cutat zici că e o piele de moş cu zâmbetul înţepenit pe gingii
vilele cu voalete de fum trase pe ochi cenuşii din colecţia de iarnă la patru ace
să fi vrut să ating toate astea începând cu marea şi tot nu s-ar fi transformat în noroi

prind asfaltul pe contrasens până nu se aud claxoane înjurături şi alte matinale la serviciu
cu păcatele aburind ca o cafea amară şi tare se vorbeşte despre o altă elenă nu mai ştiu a câta
din memoria mea cuvintele strâng au un număr mai mic decât port de obicei scot agenda
cu ultimele cheltuieli în viaţă scriu chimic despre dragostea pe care încerc să o echilibrez ca şi cum
de buget atârnă zilele semnez pentru ele de acord cu lichidarea lor am mai scăpat de un numerar

mă uit prin oameni care îşi bat capul cu tehnologia nu degeaba ii zice smart
mă gândesc la tine tot drumul înapoi întrerupt de negocieri puerile
nu mai apuc să văd cele patru benzi de vis pe care se zice că ar circula fericirea

Ottilia Ardeleanu

TOAMNA

Cad șiroaie de apă rece
Picură pe geamul aburit
Știm că vara mereu trece
Toamna rea, iar a venit

Luate-n vânt, frunzele moarte
Prin al lor vuiet zic povești
Însă-s vorbele deșarte
Să reînvie, n-o zărești.

Pe zi ce trece, tot mai goi
Copacii rămân singuri în zăvoi
Nu mai au haine
Pe timp de noroi

Daniela Platon

CAMELII DE LORCA

tăcând ne pierdem timpul
sorbit pe-ndelete
întunericul ca o cafea tare
te ţine treaz în faţa nefericirii
moartea face schimb de viaţă
la distanţă

mi se pare nepotrivit să ne tatuăm
semne pline cu noapte

iubirea este sâmburele
fructului dorit îi suntem carnea
tăcerea ne mănâncă tacticos
la masa ei

ne-ar face bine să recapitulăm
îmbrăţişările fierbinţi în zăpezile de altădată
peţitoare tăcerea avea gânduri bune cu noi
ne lăsa să ne cunoaştem
cum cunoaşte bărbatul pe femeia lui

şi-acum se bagă între noi
cu pălăria de paie opreşte soarele
fictiv
strecor nisip printre degete şi meditez
cum trece viaţa

Ottilia Ardeleanu

ELICOPTERUL SMURD

trece mereu pe deasupra
terasei blocului cu tencuiala
jupuită pe o parte
prin culoarul de zbor la
capătul căruia viața devine
un gest excentric.
Huruitul lui intră prin
gândurile mele ponosite
ca un hoț ce prinde ușa
descuiată mă dezmorțește
nemăsurabil devine
zvâcnetul
încet coboară scara
mâinile prind sforile
mânuiesc calm,
ca un păpușar destoinic
lumea de picioarele mele se agață
cei ce nu au prins încă zborul

Adela Efrim

AȘ VREA

Aș vrea să fiu o floare într-o glastră,
Mereu să-mi râdă soarele-n fereastră,
Tulpina mea să soarbă apă vie,
Culoarea și mirosul să-mi țin-o veșnicie.

Aș vrea să fiu o rază de lumină,
Ca cei din întuneric spre mine să vină,
Să bucur suflete și inimi întristate,
Ce plâng și caută-n zadar dreptate.

Aș vrea să fiu un fulg ușor de porumbel,
Să mă înalț, să zbor, să fiu cu el,
Când trece granițe prin înaltul cerului
Că-i neluată-n seamă plecarea și sosirea lui.

Dar știu că nu pot fi decât cea ce sunt.
Și-am fost lăsată cu un scop pe-acest pământ.
Nu mi-a plăcut în viață să trăiesc murind,
Și când o fi să mor, aș vrea să mor trăind.

Maria Bucin Crișan

DOINA

Doina plaiurilor mele
Și-al strămoșilor tezaur,
Între toate cântecele,
Zugrăvit cu fir de aur.

Tu alini dureri în suflet.
Inimii-i potolești dorul,
Trist de-i omu-n al lui umblet,
Tu știi să-i umpli ulciorul.

Cu licoarea bucuriei,
Cu miresme de tot felul.
Zdrobești paloșul mâniei,
Dragostei îi pui inelul.

Curcubeu a vreme bună
Ce se-adapă din izvoare,
Te menții ca o cunună
Ce-i din flori nemuritoare.

Și ca o zână blândă ești,
Cu ochi albaștri de fecioară,
Ca Făt-Frumos cel din povești,
Te prețuim ca pe-o comoară.

Maria Bucin Crișan

LUME, LUME, SORĂ, LUME

bătrânul se întoarce
priveşte încă o dată
cocorii plecând
o vacă galbenă te paşte
o vacă galbenă pe
patul suferinţei şi urci în
trenul care rămâne şi pleacă gara
între cearşafuri de spital
te faci pârâu
tată

Alexandru Drăgănoaia

GRAFICĂ ȘI POEME: TRAIAN ABRUDA

O ANUMITĂ MOLICIUNE

n-aş mai umbla
cu tine de mână nu-mi place ai
o anumită moliciune
de ce
aş mai rupe cu gheară de bufniţă îm
bufnată orice
piept de păsărică, aşa, cântăutoare ?
de ce
aş mai umbla cu tine de mână
slăvit de onoratele pene?
pentru acea moliciune...

CÂND...

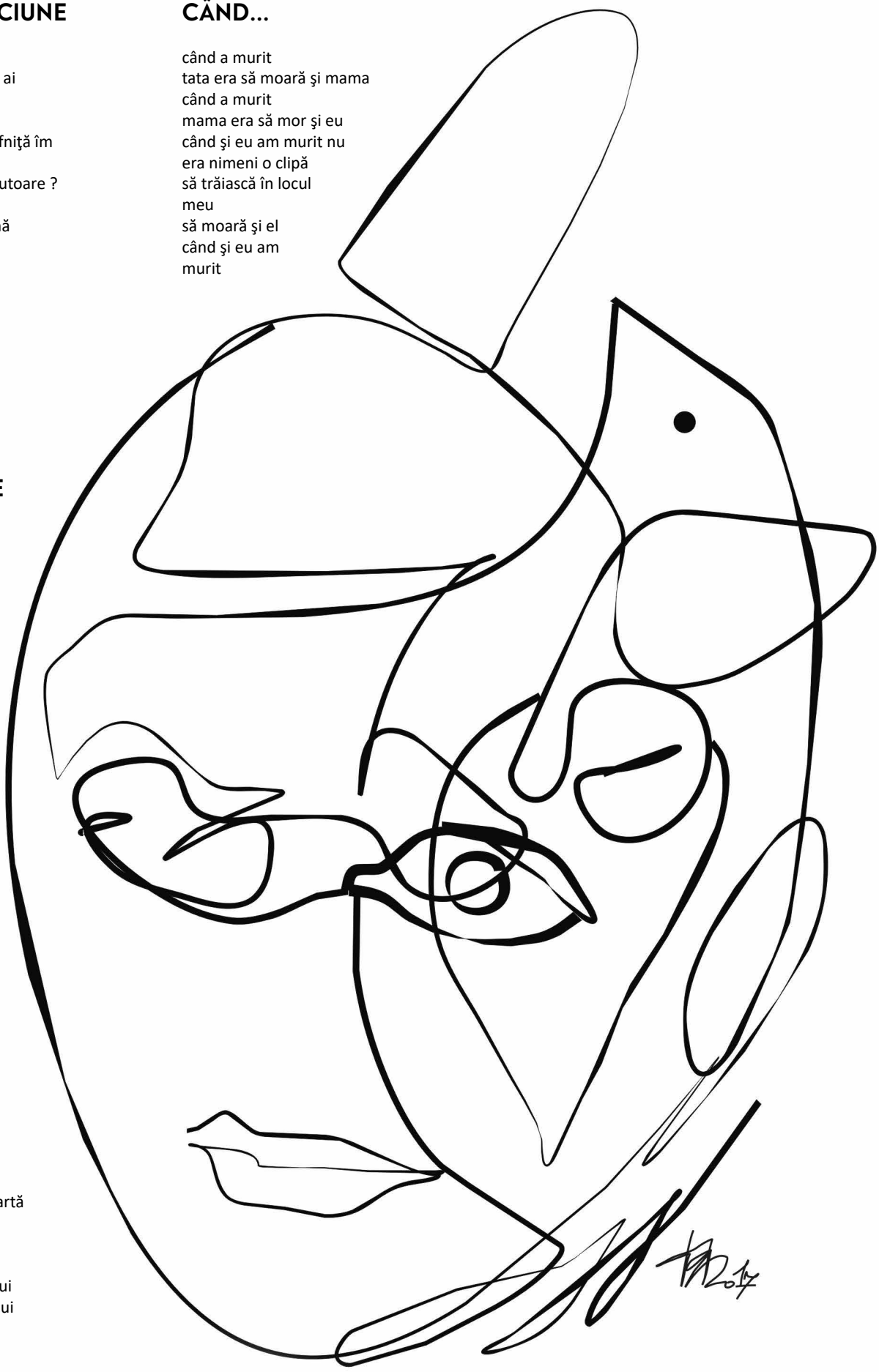
când a murit
tata era să moară şi mama
când a murit
mama era să mor şi eu
când şi eu am murit nu
era nimeni o clipă
să trăiască în locul
meu
să moară şi el
când şi eu am
murit

TRECI PESTE MINE

cu bocancii administraţi
de o scară bipedă
mai ştii
cum zburau gloanţele ca
insectele-n '89 iar
sub cămaşă înmulţeai
încălzeai morţii vii? şi
mai ştii
cine pe cine vâna şi
vânează
până în zilele noastre?
poate
mai ştii
mai ţii tu minte,
deşteaptă
tot ce, şiret, am uitat

FĂRĂ DUMNEZEU NIMIC

nu ar exista şi nu
apoi ar dispărea
sau nu şi nu
s-ar transforma în operă de artă
(?!)
şi tot aşa
şi tot aşa
fără de el de-a stânga nimănui
fără de el de-a dreapta orişicui
(?!)
abia n-am exista
n-am dispărea abia
mai am rămâne, preţ
de una chiflă calmă

Proză

MANOLICĂ ȘI DIONIȘOȘ

- Lasă tableta aia, Manolică, iar te te joci la baie pe tabletă?
- Mț!... Ooh! Vin imediat, Dionișoș.
- Ce tot te joci acolo? Hai, că mama așa a zis să am grijă de tine. Că eu sunt mai mare.
- Mț. Lasă-mă. Mă joc maincraft.
- Ce tre să faci acolo?

Acum spalg cu pumnu zidu ca să am mateliale. Mț. Da, știi? Nu exixtă cărămiji atolo ca să construiesc o casă.

Trebuie să-mi fac o casă că o să vină monstlu și mă omoală. Da numa dacă ești pe Sulvaivăl vine monstlu, dacă ești pe creativ, nu vine monstlu. Mț.

Tlebe să-mi fac o casă din cărămidă, se poate să faci și din sticlă, da tot vine monstlul, că el exixtă si te omoarlă. Trebe să fug repede, repede. Și după aia trebuie să mămânc și să dorm, ca să mai fac viață. Altfel nu mai am viață. Și nu pot să construiesc, numai cu viață. Odată am uitat să mămânc și am pleldut o viață. Trebe...

Nu e voie să stai mai mult de o oră pe tabletă. Te zic lu mama, nu vezi programul pe ușa de la bucătărie?

- Tați. Nu tu ești șefu. Mama m-a lăsat. A zis că după ce desenez, pot. Tu de ce ștai pe telefon, a zis mama că plea mult ștai tu pe feișbuc. Și pentlu tine exixtă ploglam, tii? Ți-a zis mama că nu tlebe să mai pui acolo toate plostiile.
- Păi eu pun chestii interesante pe feisbuc. Hai odată și taci.
- Ștai, că vin, no. Mț. Acum trag apa, Uite ce intlesant caca.

Tanti Vicki

MOARTEA DE SUFLET

Simt că mor. Cu fiecare pas pe care îl fac în viață simt că se scurg minute prețioase prin mine, se evaporă și îmi transformă tot universul în ceva diform și nu-l mai pot înțelege. Spre ce ne îndreptăm? Care sunt visele noastre? Nu simți că le-ai pierdut pe drum?

Îți mai aduci aminte cum a fost? Ai pornit pregătit, sau cel puțin așa părea, și te-ai aruncat în lume cu un avânt surprinzător, fiind sigur pe tine, gata să accepți orice. Aveai un vis, un ideal. Îl simțeai cum îți ghidează inima. Îți spuneai cu o încredere atât de mare: „Voi reuși!”.

Am fost acolo, am luat parte la asta. Până la urmă, cine nu a făcut-o?

Dar am ajuns aici, nimicit ca după un război, însă unul interior, pe care-l duci cu tine însuți. Nu mai știi ce vrei, ce îți doreai. Nu îți mai aduci aminte de voința aceea, care te-a împins și propulsat în aer, în extaz. Ce m-a adus aici? Ce fac cu viața mea? Sunt întrebări pe care o să continui să ți le pui până la ultima răsuflare. Câteodată ele te aduc pe marginea prăpastiei și te îndeamnă să te arunci într-un abis pe care nu ești capabil să îl înțelegi. Te macină, te dor și te fac să îți dorești lucruri îngrozitoare. Pare că toată durerea asta sufletească se evaporă în clipele fericite, dar ea e mereu acolo, te pândește din umbră precum un vânat, fiind gata în orice secundă să te răpună. Uiți de ea în acele clipe minuscule când îți privești părinții îmbrățișându-se sau copiii râzând. Dar se întoarce noaptea și te freamătă, o simți cum ți se răsucește în suflet ca un cuțit niciodată înfipt prea adânc, dar îndeajuns cât să te facă să simți, să îți dorești tu să îl împingi pentru a curma odată toată suferința asta fără rost. În nopțile acelea te întrebi: Ce rost are viața? Pentru ce trăiesc?

Și tot singur îți vei pune ștreangul la gât, crezând că nu mai este nimic de făcut, că viața ta oricum s-a sfârșit odată cu tinerețea, odată cu vremea când nu simțeai ce-i aia dezamăgire, când viața se prezenta înaintea ta ca un câmp înflorit peste care domnește veșnic soarele, spunându-ți: Nu mai simt că trăiesc.

Așa vei fi o vreme, trist, palid, secat de viață, un mort viu ce-și duce existența efemeră pe pământ. Vei simți că tot ce faci nu este valid, că nimănui nu-i pasă, că până la urmă viața este doar un drum spre moarte. Așa se degradează ființa umană. Și revenind la prima propoziție, ajungi în stadiul meu, spunând oricui și-oriunde, exclamând aproape: Simt că mor.

Acesta este adevărul. Asta e viața, camarade. Suișuri și coborâșuri. Te înalță spre cel mai dorit ideal, spre cea mai dulce fericire, pentru a te arunca dintr-o dată spre pământ, spre iadul existenței. Și mai ai putere să lupți? Mai ești oare tu capabil să știi ce vrei? Încerci toate mijloacele spre a te propulsa din nou ca o săgeată în înalt, dar nici una nu funcționează. Te grăbești, iar oricine știe că graba asta ne duce la pierzanie. Nu mai știi ce să faci, simți atât de puternică durerea asta încât orice ai făcut minunat în trecut se evaporă și nu mai contează pentru tine. Te afunzi în propriul tău nisip mișcător și te agiți atât de tare să ajungi la suprafață, încât momentul de stagnare vine doar atunci când nici un membru nu te mai poate ajuta să ieși din el, căci te-a înghițit până la gât. Și atunci stai. Stai pur și simplu, nu mai crezi în viață, o lași să-și urmeze cursul de parcă tu nu ai fi acolo. Da, ești o picătură dintr-un ocean, însă fără picătura aceea, oceanul nu este la fel. Dar nimeni nu-ți spune asta, pentru că nimeni nu știe ce se întâmplă cu tine. Tu doar continui să-ți spui: Simt că mor. Și le-o spui tuturor, dar cine să te înțeleagă? Te împing spre medici, crezând că problema ta e trupul. Dar nu. Problema ta se află în suflet, iar cine știe pe pământul acesta tainele sufletului? E vibrant, dă viață, însă ție pare că doar ți-o scurge. Și ce rău că nu există medici pentru suflet, îți zici.

Încerci să le spui oamenilor de ce suferi, dar fiecare își poartă aceeași suferință, sub forme diferite. Fiecare se regăsește insomniac, regretând momentele ce l-au adus la fund, ce l-au aruncat în voia valurilor fără milă și l-au lăsat să moară. Așa că, nici unul nu înțelege, doar tu. Vezi, fiecare din noi își poartă propria cruce în spate. Nimeni nu poate să ți-o ia și pe a ta. Îți e destinată doar ție, iar viața asta nu dă nimănui mai mult sau mai puțin. Îi dăruiește fiecăruia atât cât poate să duca. Iar aici, ajungem la concluzia că depinde de puterea sufletului tău, iar fiecare om are puterea lui. Cum să înțeleagă ei durerile tale, când ei au nevoie să le înțeleagă doar pe ale lor?

Știu asta, pentru că și eu am simțit că mor. Și încă simt, dureros de puternic, în adâncul sufletului. Da, niciodată nu dispare, pentru că așa e firea omului. Orice ar face, el e continuu conștient că o să moară, că sfârșitul vine pentru toți, că orice ar face, spre asta se îndreaptă. Și îl neliniștește, căci moartea e ceva ce omul nu cunoaște și nu înțelege, pentru că nici unul n-a înviat să zică tuturor: Astfel e moartea! De aceea, fiind necunoscător de ce se află dincolo de sfârșit, dorește să-și facă viața doar frumoasă, să nu știe durere și scrum. Dar când apar dezamăgirile, se regăsește în starea aceasta de moarte, despre care îți vorbesc. Se grăbește să aducă fericirea înapoi, dar se scufundă, iar uneori, se adâncește singur mult mai tare și nu se mai poate recupera.

Tu să nu fii așa! Tu nu te grăbi! Căci încerci să înțelegi sufletul cu mintea și așa ceva nu e posibil. Îți spuneai că nu există medici pentru suflet. Te îndoiești. Singurul medic de care ai nevoie pentru sufletul tău, ești tu. Nu te grăbi, cum am spus. Dă-i timp să se liniștească și ia-ți din nou viața în mâini. Doar tu ești capabil să te readuci pe calea pe care ți-o dorești. Nu contează vârsta, nu contează că tinerețea nu mai e. Ce e vârsta, până la urmă? Doar un număr și un trup ce se transformă. Dar sufletul tău nu îmbătrânește niciodată. Așa că, zboară! Nu te scufunda și mai tare! Fă ce te face fericit, schimbă-ți soarta, căci doar tu ești capabil de asta. Nu stagna, pentru ca fericirea nu vine la tine din senin. Trebuie să lupți pentru ea. Viața nu e chiar așa greu de înțeles.

Nu îți spun că nu vei mai simți că mori. Se va întâmpla de nenumărate ori, însă de fiecare dată când vei răsări, te va face mai puternic. Fiecare durere te va face mai puternic.

Simt că mor. Și moare o parte din sufletul meu cu fiecare pas. Însă învie, se regenerează și devine chiar mai luminoasă și mai strălucitoare ca înainte, fiindcă nu o las să dispară pur și simplu, ci lupt pentru ea și o recâștig de fiecare dată.

Alexandra Dobandi

POVESTEA PĂSĂRII IUBITOARE DE NATURĂ

Exista cândva o pasăre care avea grijă ca oamenii să nu rănească natura. Ea încerca să convingă oamenii să recicleze deșeurile tot timpul.

Pasărea avea o misiune foarte grea, deoarece oamenii deveneau din ce în ce mai negativiști și mai neatenți în ceea ce privește curățenia și ordinea. Pe atunci, ei nu reciclau deloc, drept dovadă, pasărea a obosit și se chinuia cu ultimele puteri să facă o minune. Ea nu voia nimic, doar să fie totul o oază de verde, pur și proaspăt. Biata pasăre nu mai avea multe speranțe că se va schimba ceva, dar totuși se gândea că speranța moare ultima.

Avusese dreptate, pentru că o energie puternică o învăluise, dându-i niște puteri nemaivăzute, reușind ca în zborul ei să semene sclipire în ochii oamenilor. Care a fost motivul pentru care reușise să fie acum așa? Oamenii îi dădură puteri prin faptul că au început să recicleze, să iubească natura, dându-i respectul cuvenit.

Acum totul părea să intre pe făgașul normal, pasărea bucurându-se de acest regat pe care îl reprezenta natura.

Ține minte!… natura e izvorul energiei noastre, așa că uniți-vă în cuget și simțiri și protejați ceea ce este și ar trebui să fie sfânt: NATURA.

Andrea Guta
Liceul Teoretic "Kemeny Janos"

CUGETĂRILE UNUI FILOZOF

Rostesc pe buze „casă", gândindu-mă la un cămin plin de siguranță, înviorat de mirosul proaspăt de trandafiri culeși din grădina ei... încălzit de sufletul ei, drag mie, deși cu neputință aș pune-o lângă a mea ființă, să fie, ea, steaua, ce strălucește necontenit.

Cu sforțare mi-aș dori să fie singura care-mi poate împărtăși, cu glas suav sau doar privind... nu, nu, e de natură grosolană, căci ea nu doar privește, privirea dânsei te învăluie, te ia cu totul și te domină, te cuprinde și te întemnițează în minte sau în suflet, e decizia ce îi aparține.

Am cutreierat lumea întreagă, am personalitate de artist, de artist-romantic-călător.

În Viena am căutat dulcea melancolie a vremurilor bune, pe atunci când Mozart împlinea suflete și imagini de amor la Frauenhuber... și am găsit-o pe aceea călătoare a sufletului meu. Finețe, înălțime, rafinament, într-un șorț comun, cu dantele în nuanțe pale, purtate cu atitudine și notă personală. Întâmpina și îi ospăta pe cei ce-i călcau pragul la prestigioasa cafenea, de renume. Rămăsesem impresionat de ținuta orașului, mai ales după o așa întâmpinare.

Îmi făcusem simțită prezența, prin junețea, calitatea veșmintelor, a bijuteriilor luxoase și șarmul pe care nu-l uitam niciodată. I-am întins mâna, să-i sărut finețea absolută, chiar la încheietură, unde dantela rochiei se sfârșește, însă parcă nici nu mă văzuse, nu era interesată. Oare îndrazneala mea o jignise? Sau nu era timpul? Totuși am cutezat să mă servească cu ceea ce avea mai bun, desigur că mă referisem la o prăjitură, dar când ochii văd, inima cere, și mi-a trântit un aer respingător și o privire rece, de viperă. Consider că abordarea mi-a fost greșită, nu eram pregatit să mă ridic standardelor dânsei. Renunț, pentru un moment, și plec, fără acel spirit de curtezan.

În Anglia am căutat să-mi potolesc setea, era o senzație de amărăciune, de uscăciune, ce nu reușeam s-o opresc, nici măcar să conștientizez, era ceva ce simțeam în interiorul meu, cuprins între univers și realitate, ceea ce destinul tot dădea semne, si totuși să se întâmple contrar simțămintelor mele, căci pentru mine, destinul era o iluzie, impusă de societate în scopul credinței. Mi-am croit, astfel, după propriile percepții, al meu drum, lipsit oarecum de esența vitală a vieții, neprotejat, nesigur, fără un loc în care sa-mi ostoiesc dorul, să mă redescopăr într-o nouă formulă. Am găsit un răgaz, să-mi trag suflul, într-o măreață ceainărie, de-o frumusețe ispititoare instinctelor mele, pe care nu o vedeam inițial, eram condus de mirosul fierbinte al infuziei de iasomie. Și ca într-o comedie asociată cu romantism profund, mă întâlnesc tot cu aceea. Acum o vedeam învăluită de catifea și safire, ședea domnește, degustând cu atitudini disprețuitoare ceaiuri aromatice. Să fi fost și domnița îmbiată de plăcere? Sau de sete sufletească?

Ceaiul... în concepția mea reprezintă elixir al refacerii interne, al rememorării, al conștiinței împăcate, combinarea ideală de puritate și aromă, apă și plante binefăcătoare, în Anglia, îmbunătățit cu lapte dulce.

În Franța am căutat putere, puterea să îmi dau seama ce-mi lipsește, să găsesc acea esență vitală. Nu era ca și cum mă denigram, încercam să evoluez, mai mult decât o făcusem până în acest moment, cu alte cuvinte să mă regăsesc.

Recunoscută ca țară a femeilor idealiste, creative și totodată independente; Parisul, capitală intelectuală, arbitru al bunului-gust și locul în care s-a născut puterea, odată cu vinul de champagne și declarațiile de dragoste, avea să mă ademenească.

Îmi apărea din nou, ca o coincidență irelevantă, prezența dânsei părea să mă urmeze oriunde mă aflam, ori eu sunt cel care o urmează pe deplin? Să fi fost propria-mi imaginație, ce-mi mai joacă feste... Și totuși era acum mai frumoasă ca niciodată, purta specifica „little black dress", asortată cu al ei zâmbet plin de veselie și căldură, o asociam cu un cămin în care m-aș avânta fără a clipi. De obicei, iau deciziile calculat, cu precizie absolută, însă un lucru era sigur, cu ea totul venea de la sine. De atâtea cugetări de filozof aveam nevoie să-mi dau seama că, deși căutam putere, am găsit iubire, un sentiment pe care nu-l mai simțisem până la 21 de ani! Vârsta la care a început dualitatea, o eternă luptă între două principii opuse, războiul cu mine însumi.

Am decis să-mi mai încerc norcul și să mă avânt mai departe în călătoria spre cunoaștere.

Ajuns tocmai în Africa, am căutat speranță, speranța că voi izbuti în a-mi regăsi raționamentul, visele, poate și pentru faptul că nu ajunsesem vreodată pe aceste meleaguri, nici măcar cu familia mea. Familie cu atitudini de artist, la fel de migratoare... formată din două făpturi umane, care s-au întâlnit tot din întâmplare, care se pare că au creat o aură absolută din iubire, siguranță și căldură. Era tocmai ce eu, rodul acestei perfecțiuni, nu izbuteam a afla, până la această vârstă. M-am târât cu groază, câteva zile pe an sau chiar câteva luni, în alte împrejurimi, supus să-mi uit colegii, prietenii și cunoștințele legate cu repeziciune. La un moment dat începusem să nu mai dau importanță persoanelor, de aici și acest caracter dezolant, însetat de cunoaștere, tocmai pentru a nu mai răni și alte suflete, în afara celui pe care îl aveam... dacă îl mai aveam. Pot recunoaște faptul că deși mi-a displăcut acest stil de viață, contrar voinței de odată, l-am împrumutat, ba chiar m-a ajutat și l-am îmbunătățit, însă nu înțelesesem această sete de a călători a părinților mei. Cu regret, că nu am avut vreodată parte de o casă părintească, acel cămin în care îți dorești mereu să fii, în care te întorci fără să obiectezi, oriunde ți-ar fi călăuziți pașii, fiindcă știi că acolo adesea te așteptă cineva cu brațele deschise, în care să ai încredere, unde să te simți în siguranță și care să-ți amintească de naivitatea, junețea și plăcerea de a fi copil...deja încep să delirez. Mă trezesc în pustietate și sărăcie, plin de gânduri revoluționare ale existenței mele, așteptând un agent imobiliar să-mi prezinte ofertele... ce ironic! Poate că era mai bine să semăn părinților, măcar ei erau selectivi în alegerea călătoriilor. Aici am ajuns la capătul drumului spre cunoașterea și înțelegerea propriilor nevoi.

Sunt supus să supraviețuiesc pe acest tărâm secătuit, referindu-mă pe toate planurile, pentru a-mi depăși recordul de stabilitate temporară pe teritorii străine, de fapt toate erau străine, căci nu avusesem vreodată un loc căruia să-i spun „casă, dulce casă". Așa că, nu aveam altceva de făcut decât să mă angajez miner, culegător și șlefuitor de diamante, halal diamante, fuseseră furate de mult de britanici. Trudeam înghesuit cu fostele triburi de boșimani și hotentoți, la claca dimprejurul minei, așteptând câte o omidă friptă, în cel mai bun caz, alteori se scuzau cu câte o ligură de apă și eventual cu muștele prinse de plantele carnivore. Zilele treceau rapid când mă odihneam și atât de greu când munceam, însă cu timpul simțeam cum mă maturizez, să fi fost din cauza bărbii ce a crescut... căci ironia încă mă definea întru totul. Cu timpul am stâns ceva ranzi africani, să nu mă laud, cred ca îi strânsesem pe toți. Mi-am construit o locuință, decentă, cât un palat maiestuos, făceam concurență cu inginerii și deținătorii minei. Îmi permiteam chiar si angajați, totul era la picioarele mele. Aveam parte, într-un final, de acel loc căruia îi puteam spune casă, în care mereu și mereu mă voi putea întoarce, știind că-mi aparține, personalizat după gusturile mele, construită cu suflet și dedicată mie. Munciserăm deja la acest vis, neprioritar, sau mai bine spus, greșit pus în aplicare, în jur de doi ani și apoi alții trei, încât mă irita. Nu simțeam împlinirea sufletească de care aveam nevoie și atunci am muncit mai mult, am construit alte două locuințe, care puteau satisface, doar privindu-le, pe oricine, însă numai pe mine, nu... Toți admirau, numai pe mine mă ignorau, aveau impresia că-mi doresc mai mult, că esența vitală a vieții sălășluia în nimicuri materiale, fără suflet.

Ele prind contur, devin vii, numai atunci când sunt locuite, de aici și „omul sfințește locul". Și tocmai de atâtea cugetări de filozof aveam nevoie, doar să realizez că esența vitală a vieții e iubirea și ea vine în multe forme, e nevoie doar să închidem ochii și să o simțim.

Rămăsesem parcă fulgerat din creștetul capului până la vârful degetelor de la picioare, fiindcă am lăsat pradă minții ceea ce inima avea nevoie. În inimă am o „casă" plină de sentimente, de trăiri, experiențe ce au scopul de a mă îndruma și ce e cel mai frumos este că tocmai în unica „casă a sufletului" , își așteaptă rândul Ea, acum fug să recâștig șansele pierdute orbește, de-a lungul călătoriei mele.

-Papa! Ce tot ai cugetat de unul singur în camera de oaspeți? spuse nepoțica, râzând și chiuind, prefăcându-se că nu știe.
-Vasăzică, ați ascultat pe la uși, veniți încoace să vă strâng de obrăjori, spuse bunicul, încântat de revedere.
- Papa... oare voi avea parte și eu de o așa călătorie ca tine? murmură cea mică, privind poza bunicii din mâna bunicului.
- Crede în „casa sufletului tău"! Și nu vei avea nevoie de așa călătorii, ca să găsești ceea ce cauți, spuse bunicul cu lacrimi în ochi.

Adela Pui

AURUL VERDE

Considerată aurul verde, pădurea este pentru oameni unul dintre cele mai de preț lucruri din lume.

În fiecare zi, în fiecare moment, arborii din jurul nostru sunt neobosiți și fac acelasi lucru: „livrează" oxigen în mediul înconjurator. Fără acest gaz, pe care nu-l vedem și nu-l simțim, viața tuturor nu ar fi posibilă. Clipă de clipă, ființele vii respiră oxigenul furnizat de pădurile de pe întinsul planetei, iar dioxidul de carbon expirat de aceleași ființe este transformat apoi de arborii din păduri în oxigen.

Un rol deosebit de important al copacilor în natură este reglarea temperaturii, precum și menținerea unei umidități constante în ecosistem. Fără menținerea acestui echilibru de către copaci, „fabricile noastre de sănătate", pământul ar ajunge să fie un uriaș deșert. Totodată, fiind un material organic vegetal, copacii au importanță în rezistența la ploaie a celorlalte plante, în conducerea apei și a substanțelor nutritive în natură. Din acest motiv, acolo unde există copaci, viața abundă. De la cele mai mici plante și viețuitoare, până la cele mai mari animale, toate se bucură de protecția copacilor împotriva soarelui arzător, a vântului, a zăpezii sau a umidității excesive.

De la cele mai mici plante și viețuitoare, până la cele mai mari animale, toate se bucură de protecția copacilor împotriva soarelui arzător, a vântului, a zăpezii sau a umidității excesive.

Nu întâmplător, cele mai multe plante și animale cresc și se dezvoltă în păduri. Copacii îndeplinesc și alte roluri care ajută la bunul mers al vieții. Copacii plantați în zonele mai înalte, în special pe dealuri, asigură stabilitatea solului. Fixarea pământului de către acești „gardieni" este cea mai bună metodă de a lupta împotriva eroziunii solului și a alunecărilor de pământ.

Nu pot să nu vorbesc și despre „outfit"-ul copacilor. Prima „ținută" e primavara: mușchiul copacilor e moale ca o pernă de puf, iar brazii, care abia și-au lepădat mantia de nea, privesc mândri către soare.

A doua „ținută" este vara: pomii încărcați de lumină și culoare își arată frumusețea. Este fermecător când natura îți oferă atâtea daruri fără să ceară nimic în schimb.

Toamna este cea de-a treia „rochie" pe care o poartă pădurea. Acum, frunzele sunt aurii, uscate, iar cu timpul, acestea cad, totul rămânând trist și gol.

Ultima „ținută" este iarna, când totul e strălucire de diamant, dar copacul e trist și singur.

Totul e o adevărată paradă când e vorba de copaci, dar pentru a avea bilete în primul rând la acest spectacol, trebuie să prețuim, să respectăm și, mai ales, să IUBIM aurul verde.

Ana Maria Novak
Liceul Teoretic "Kemeny Janos"

UN MIC SCRIITOR

Am ieșit doar să iau o gură de aer, însă spre surprinderea mea, când dau să ies din bloc, mă împiedic, cad și încercând să mă ridic, ajung să mă gândesc de ce gândesc oamenii, de ce nu ar putea și ei să simtă, doar, să zicem că eu am încercat, dar nu mi-a ieșit, apoi gândindu-mă de ce nu mi-a reușit când eu m-am străduit, dar totuși mă ridic într-un final, încercând să pășesc cu demnitate ca vecinii să nu râdă de mine, pentru că ei sunt niște dobitoci care se amuză pe orice subiect, deși cazul meu e trist ei continuă să râdă cu nerușinare, fără pic de respect pentru mine, un biet vecin care s-a împiedicat pe scări și a căzut atât de subtil, pe cât s-a și ridicat, însă ei vor rămâne la fel, nu ai ce le face, de aceea continui să mă îndepărtez de locul în care ei se simt atât de bine că eu am căzut și iar îmi aduc aminte de alți oameni răi, cei prefăcuți, care gândesc doar ca să-și îndeplinească scopuri teribil de egoiste, sfârșind ca nimeni să nu-și dea seama, doar cei deștepți, de aceea eu prefer să nu fiu un prefăcut, eu sunt sincer de aia mă iubește familia, deși uneori când o pârăsc pe mâță, ea se supără și mă înjură, dar eu nu mă tem de ea pentru că mai sunt și curajos din cale-afară, de aia am salvat-o pe Lili, când un dulău s-a repezit la ea, eu atunci eram și furios, de aia l-am atacat cu cruzime, fără a-l lăsa să scape, dându-mi seama că nu am procedat bine, de aia acum râd vecinii de mine, dar eu nu-i bag în seamă deloc, ba chiar mă amuză și ei pe mine cât de nătângi pot să fie ca să râdă de mine, ei neștiind că se pun cu cine nu trebuie, de aia acum ar trebui să o rupă la fugă, dacă nu, dacă preferă să stea pe bancă și să rânjească spre mine, le vin eu de hac, așa cum i-am făcut dulăului, numai că vecinii nu au rănit-o pe Lili, așa că nu are rost să mă obosesc cu ei, deci vreau acum să mă întâlnesc cu cineva, să se întâmple ceva extraordinar, chiar de știu că nu prea e posibil, dar, eu sper în continuare, fapt pentru care mă prefac nebun și sar în sus și în jos, neștiind nici eu cu exactitate ceea ce fac deoarece sunt și eu prostuț uneori, asta mi-o spune multă lume, dar eu tot neputând să cred, mă încăpățânez și ăsta e chiar un defect pe care nu pot să-l evit, deși toți zic că nu-i bine, eu nu mă pot abține de la acest obicei și încep să mă împing cu capul de un copac, ca un berbec turbat, numai că eu sunt mai delicat, nu vreau să exagerez zicând asta, dar bănuiesc că ceea ce zice Lili e adevărat, deoarece ea spune că sunt cel mai bun frate, prieten, iar eu o cred pe bune, pentru că și eu mai sunt uneori plin de sine, dar nu cred că ar trebui să regret asta, știu, nu cunosc bine toate cuvintele dar mă străduiesc să le folosesc în text, sau în context, ele mereu dându-mi bătăi de cap la nesfârșit, până ce urlu în mintea mea să se oprească, însă ele nu-mi dau atenție, la fel ca oamenii mari, ei mă evită cât pot de mult, dar ei nu știu că atunci când voi deveni un scriitor renumit, o să fugă după mine, să le dau un autograf sau să le scriu un citat, deși nu cred că mai cresc eu îndeajuns, le voi aminti cum mă tratau pe mine, un cățel care se împiedică în fața blocului.

...deci vreau acum să mă întâlnesc cu cineva, să se întâmple ceva extraordinar, chiar de știu că nu prea e posibil, dar, eu sper în continuare, fapt pentru care mă prefac nebun și sar în sus și în jos...

Domnica Matei

Eseu

TESTAMENTUL PĂRINTELUI IOAN TĂMAȘ DELAVÂLCELE DE CE IUBIM FEMEILE (COMENTARIU)

Ilustrație: Clarissa Negruț

(fragment)

„Omul” din Carpaţi şi de la Dunăre nu a fost niciodată un îngenunchiat al soartei. A găsit întotdeauna, mai devreme sau mai târziu, momentul prielnic să-şi arate bărbăţia, să-şi apere fiinţa. A strâns în el tăria munţilor, semeţia brazilor, zbuciumul apelor şi bogăţia câmpiilor. Şi-a ridicat capul către cer, către soare şi văzduh, a aspirat adânc aerul ţării, făcând un semn cu mâna pe frunte şi pe piept, ca un vrăjitor al vieţii, a sărutat pământul cu patimă şi a zis: „Fie ce-o fi”.

Nimeni şi nimic nu l-au mai putut opri. Cătuşele lui Prometeu să-l fi înlănţuit şi tot ar fi căzut neputicioase. Cu barda ridicată deasupra tuturor mişeliilor vieţii şi-a scris cronica. S-a bătut cu furtunile aduse din toate patru vânturi şi imperii vestite, care cutremuraseră lumea cu teroarea lor au învăţat bine care ne sunt hotarele. Fiecare brazdă pe care au vrut să ne-o răpească i-a costat scump. Toţi ca unul şi unul ca toţi, umăr la umăr, platoşe de piepturi arzânde, Românii au stăvilit puhoaiele şi au izbucnit ca tunetul: „Pe aici nu se trece!”.

Generaţii după generaţii se vor scurge pe acest pământ, dar ori de câte ori străinii vor vrea să năvălească încoace şi îşi vor aminti cu groază, că aici se află şi Posada şi Călugăreni, şi Războieni şi Mărăşeşti şi Mărăşti, şi Oituz şi Oarva de Mureş şi alte nemumărate candele ale aducerilor aminte. „Şi de-o fi” să mai îndrăznească vor afla repede că sunt aceleaşi şi locurile şi oamenii şi sângele şi duhul lor...

Doamne, prin cele mărturisite mai sus, aş dori să fiu acea adiere lină, care să deschidă sufletele „păstoriţilor” mei, aşa suflul ei dătător de viaţă deschide floarea de câmp. Vreau să le deschid inimile ca să primească şi să cuprindă în sufletul lor învăţăturile şi sfaturile ce le aud. Vreau ca bătăile inimii mele să pătrundă la ei şi împreună cu ei, să simţim aceleaşi doruri şi mângâieri.

Doamne, eu nu voiesc nimic rău. Ceea ce voiesc şi cer este scris demult în Cartea Neamului. Nu voiesc altceva pentru păstoriţii mei, decât aceea ce au voit părinţii noştrii: viaţă şi ce e al nostru şi numai al nostru.

Mă mişcă la acestea însuşi pământul pe care îl călcăm şi care poartă, pas cu pas, urmele cu insistenţă să-i pomenim şi să le învăţăm virtuţile şi bărbăţia.

Mă îndeamnă la aceste fapte murmurul neadormit al bătrânului Mureş, care, adunând şi purtând de veacuri în unde numai „doine” şi „cântece” româneşti, aşteaptă prinderea şi răsunarea lor în „Acatiste”, căci e păcat ca unda să le poarte zadarnic spre înnecare la locul surghiunirii!

„Doinele” şi „Cântecele”, care în zbor, nesfârşite, fâlfâie prin văzduh, deasupra acestor locuri binecuvântate, şi acel sunet al unui fluier, susurul „Gorunului” sfânt care se clătină înfiorat, aşteaptă „întruparea” şi „prezentarea” lor înaintea Feţei Tale!”

Iată-mă, Doamne:
„Un viers ţie – Golgotă –
de inimi sfâşiate în
inima trasului pe roată, în
inima primului unificator, în
inima de foc a tribunilor –
Vatră rămasă teafără în
val-vârtejul furtunilor!
Numai un viers îţi scriu îţi scriu
simt că mi-l ceri danie
ca fiu,

leagăn sfânt al românismului
Transilvanie, Transilvanie!”

Sau :

„Trei glasuri are naţia română:
muntean, moldovenesc şi transilvan.
Tustrele într-o armonie sună
pe vioara neamului daco-roman.
Nu au cunoscut cocliri de aramă,
numic nu au în ele disonant;
create în aceeaşi luminoasă gamă,
într-unu-s contopite-briliant.
Venind din latineştile izvoare
Cu o gramatică şi-un verb de aur,
un singur glas ne-am făurit sub soare –
Limba Română, nepieritor tezaur!”.

O perpetuă trăire:

„Sunt fericit
că m-am născut pe buze
cu limba română
în al cărei cer stele au
numai răsărit.
Pe sub zarea
Munţilor, albastră,
Toate drumurile duc şi-acum
ca odinioară, spre Mecca noastră,
Alba Iulia-Apulum.”

„Doamne, Decebal
a murit pentru poprul Tău
pentru dreptul lui sfânt
e o invidire...
După două mii de ani
acoperit de flori
din dacicul mormânt,
numele lui nu piere”.
Şi vouă Carpaţilor:

„Aceşti munţi –
Se aude din adâncuri de istorie,
ar fi fraţi buni, fiii gemeni
legitimi ai lui Zamolxe
cu inimi ca a focului pară
şi având acelaşi trup şi suflet
nu pot trăi decât în acelaşi trup şi suflet
nu pot trăi decât în aceeaşi ţară”.

De m-aş vedea odată preot, îmi ziceam în sinea mea, pe când eram student la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna” din Sibiu, cu ce

drag şi mândrie voi purta cinstita haină a tagmei mele!
Cum voi face din biserica mea un locaş frumos, ca o floare, ca o icoană împodobită, a cărei strălucire să aprindă simţul de religiozitate şi evlavie în inima oricui va intra în ea.

Şcoala, ca fiică a bisericii, asemena o voi îngriji în toate privinţele, bine ştiut, ştiind că şcoala este aceea care imi prepară sucrescenţa turmei cuvântătoare. În cele ale serviciului, cu evlavia, acurateţea şi impozanţa cea mai deplină voi fi întotdeauna, ca mângâiaţi şi încântaţi să rămână în sufletul lor, atât tinerii, cât şi bătrânii.

În fine, ca punctul cel mai înalt şi cel mai important al întregii mele chemări, predica şi vorbirea nu va lipsi, nici de la o ocazie, convins fiind, cum din toate părţile mi se spune, că predica este arma cea mai puternică pentru stârpirea relelor şi scăderiler ce bântuie sărmanul nostru popor şi pentru îndreptarea lui pe cărările luminii, silindu-mă cu orice zel neînfricat a curăţi pe credincioşii mei de praful neştiinţei şi de rugina nepriceperii, ca astfel popor luminat, popor de laudă, popor ales să fac din el neamului şi lui Dumnezeu.

Plin de speranţă, plin de entuziasm, am păşit în mijlocul păstoriţilor la 1 decembrie 1975 şi cu glas înalt şi plin de solemnitate le-am făcut cunoscute punct cu punct, frumoase mele planuri, spuse cu tărie şi promise, că-mi vor servi de bază, de program neclintit al păstoririi mele până la sfârşitul vieţii!

Reazem în cele afirmate mai sus mi-a fost şi „Imnul iubirii" scris de Sfântul Apostol Pavel în Epistola sa către Corinteni (I), capitolul 13, pe care-l redau şi pentru cititori: „*Dragostea îndelung rabdă, dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuieşte, nu se laudă, nu se trufeşte. Dragostea nu se poartă cu necuviinţă, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândeşte răul. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le crede şi le nădăjduieşte, toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată*".

Şi eu am un „Imn" închinat „Dragostei" pe care doresc să îl înveţe toţi cei care cred în românismul meu dătător sigur de mântuire, şi după care doresc să mă judeci când Vei binevoi să mă chemi la Tine printre stele:

„Dragoste, caldă simţire ce unduieşti cântarea privighetorii, ce zâmbeşti fragedă, în trandafirii zorilor, în albul florilor de cireşi, ce înfloreşti visurile de fericire ale tinereţii. Dragoste curată, sfinţeşte-mi glasul sufletului şi miruie, cu mireasma Ta cerească, inima mea! Coboară din zări necunoscute pe firave raze de lună, coboară în fiinţa mea şi sărută-mi sângele înfurnicat de ispite. Coboară pe scări de lumină în adâncul somnului şi fii stea de povăţuire a viselor mele. Dragoste odrăslită în fiinţa veşniciei, sărută-mi gândurile ce nu vor muri de săgeţile duşmanului meu şi nici de veninul prietenilor, fii tâmâie cu bună mireasmă pe jarul dorurile mele. Dragoste, din tine ţâşnesc izvoarele vieţii şi sunt mai curate decât apa din stânca lui Moise. Dragoste, sfinţeşte-mi viaţa şi inima mea te va ascunde în cămara ei, cum ascunde vioara în lemnul ei minunatele armonii ale firii. Dragoste, însufleţeşte-mă ca să pot cânta la picioarele Domnului cele mai biruitoare imnuri ale vieţii"

Pr. Ioan Tămaş Delavâlcele

UN VIS DESPRE VIITOR

Ziua de mâine, viitorul, este doar drumul vieții noastre care este încă nestrăbătut, dar care se așterne învăluit de mister în fața noastră.

Gândindu-te la viitor, te pot încerca trei stări pe care le cunoaștem cu toții, optimismul, pesimismul, sau o oarecare combinație a acestora, și anume realismul. Întotdeauna viitorul a avut doza sa de mister, fiind asemeni unei persoane cu chipul în umbră, a cărei identitate nu o poți cunoaște, până nu te apropii mai mult.

Timpul are nemiloasa misiune de a schimba tot ce ne înconjoară și, inevitabil, pe noi înșine. Cu toții fiind martori ale acestor schimbări. Ne naștem, creștem, părinții îmbătrânesc, ridurile se adâncesc și pe chipurile bunicilor, timpul trece...bunicii rămân doar un ecou al inimilor noastre, ...timpul trece cu aceeași rapiditate, neobosit, îmbătrânindu-ne și pe noi. Apar oameni noi în viața noastră, pe când alții se fac nevăzuți, prietenii devenind necunoscuți, necunoscuți devin prieteni.

Lumea e într-o continuă evoluție, schimbare, iar când ne amintim de copilărie... parcă ar fi amintiri dintr-o altă viață, dintr-o altă lume. Jocurile copilăriei mele, precum „De-a v-ați ascunselea", „Rațele și vânătorii" și altele sunt complet străine copiilor din prezent, atenția lor concentrându-se pe noile tehnologii, pe o lume supra-digitalizată care deseori e doar un obstacol în calea prieteniei adevărate. Terenurile de sport, pe care mi-am petrecut mare parte din copilărie, devin an după an din ce în ce mai pustii. Tot mai multe cărți rămân lumi neexplorate, prăfuite, pe un raft de bibliotecă. Parcă nu a trecut mult timp de când... era altfel.

Un mare geniu al secolului al XX-lea, Albert Einstein, a ajuns la concluzia că timpul este relativ. Cu toții am constatat asta odată cu trecerea anilor. În copilărie zilele erau imense și ne bucuram de fiecare clipă a fiecărei zile, explorând lumea din proximitatea noastră. Seara, obosiți și lipsiți de griji ne cufundam în lumea viselor. Lăsând în urmă copilăria, acea oboseală din fiecare seară încă o resimțim, ea nu a dispărut, însă acum se datorează frustrărilor, dezamăgirilor, problemelor zilnice și timpului tot mai scurt care ne permite să facem din ce în ce mai puțin ceea ce ne place cu adevărat.

Deseori stau noaptea cu privirea îndreptată spre cerul presărat de stele. Stele reprezintă într-o semnificație metaforică dorințe, vise, speranțe. Desenez cu puterea minții linii imaginare între micile steluțe licărinde, formându-mi imagini, constelații. Toate astea mă aduc inevitabil într-o stare de meditație, o meditare privind viitorul, al meu, al țării, al lumii... al Universului.

În ce direcție se îndreaptă această lume? Încotro ne îndreptăm? Înspre mai bine, mai rău sau înspre... nimic? Fiecare avem o viziune diferită față de ceea ce va urma, de aceea despre ce ne așteaptă în viitor probabil există miliarde de speranțe, idei, gânduri. Cu toții ne dorim eradicarea sărăciei, găsirea de tratamente revoluționare care să vindece orice boală ce în momentul actual este incurabilă, să călătorim prin Univers și să descoperim noi forme de viață în acesta și oare câte și mai câte, de la lucruri noi care să ne simplice viața până la dorința, utopică, de a deveni nemuritori.

Înainte de toate, ceea ce mi-aș dori eu este ca în viitor să ne regăsim pe noi înșine, ca oameni, ca umanitate, ca națiune și ca ființe superioare ale acestei planete. Să ajungem să regăsim valorile morale care sunt așa de des omise, uitate, astăzi. Suntem ființe sociale și ar trebui să fim și sociabile în același timp, să ne aducem aminte că respectul e una din legile nescrise, dar fundamentale, ale vieții în societate. De ce să nu devenim mai buni, mai loiali, mai toleranți și mai iubitori? Nu ne oprește nimic. E decizia fiecărui om în parte, e decizia ta dacă vei fi mereu cel supărat din cauza unei ploi sau dacă vei fi cel ce se bucură de minunatele culori ale curcubeului ce se așterne apoi pe cer.

Bogdan Urzică

Fotografie: Fabian Fauth

Cronică literară

CÂND SCRISUL ÎȚI PREIA PANA ȘI GÂNDUL

O carte precum Magia pietrei, scrisă de un fiu al Topliței, scriitorul Petru Todoran, are o multitudine de valențe pe care e necesar să le luăm în seamă. Este vorba de o carte cu și despre amintirile din copilărie, cu și despre Toplița, cu și despre viață omului, cu implicațiile acelui minim eroism cotidian din viața noastră de familie. În primul rând, putem spune că avem în față o psihobiografie. O ocazie rară, prin care, acest fiu la Topliței, plecat de zeci de ani de la vatra care l-a legănat și l-a pus pe picioare din fragedă pruncie, confruntă două oglinzi paralele investite cu capacități diferite de reflectare, în scopul detectării acelei stări existențiale egală sieși cu dorința de a fi.

Criticul Romului Munteanu spunea într-un studiu că „Pentru a realiza valoarea unei opere literare, din punct de vedere critic vom traversa același proces de irealizare a operei literare”. La fel, în analiza unei cărții „Magia Pietrei”, trebuie să avem în vedere atât considerațiile despre actul de creație cât și cele despre fenomenologia actului imaginar, cel care scrie de fapt întreaga poveste.

Felul cum un autor transpune imaginarul propriu în poveste este definitoriu, este vocea proprie care trece dincolo de paginile cărții. În acest sens, Petru Todoran demonstrează că are o voce autentică, bine conturată, care face ca totul să curgă, să facă narațiunea interesantă, pentru a-ți menține interesul viu până la capăt. Face asta cu ușurință pentru că, așa cum vedem în paginile cărții, acesta dispune de un imaginar ingeniu, capabil să coaguleze imaginea realității. Imaginarul și realitatea sunt lucruri cu care Petru Todoran șlefuiește cu deosebită naturalețe cuvântul care se așterne în fața noastră, pagină cu pagină. Balansul între imaginar și realitate comportă multe interpretări la orice carte.

J. P. Sartre scria, în L’Imaginaire, Paris, Ed. Galimard, 1966, p. 45, un lucru extrem de interesant: „Contemplația estetică este un vis provocat, iar trecerea la realitate reprezintă o autentică trezire”. Contemplația estetică, la care face apel Petru Todoran, apare în pasaje despre traiul de zi cu zi: în pasaje despre rețete de bucate care au fost transmise din locuitorilor acestei zone din străbuni, dar și descrieri de locuri și portrete. Aceste pasaje, încondeiate în cuvinte de Petru Todoran, sunt adevărate invitații la meditație. Felul în care se construiește realitatea, mimetismul și retorica ce decurg din felul în care autorul se raportează la lume, se pliază pe structură și pe contemplarea estetică, asigură cărții o vigoare și o mare libertate de mișcare. Realitatea aceasta, sau poate trecutul care umple narațiunea de referințe, este însăși musculatura cărții.

Dar dincolo de povestea tânărului Pompei care ajunge pietrarul Topliței și care își întemeiază familia și o protejează, ținând piept atâtor evenimente pe care însăși istoria le-a răsfrânt fără milă asupra lor, cartea aceasta trezește un anumit spirit de angajare, de revoltă. Acesta e alimentat de motivația continuă a scriitorului, care-l aduce și-l menține pe cititor în țesătura de situații și de locuri care, deși par la prima vedere banale, de fapt, li se conferă chiar un caracter propriu.

V-ați gândit vreodată la acest sat, comună, oraș, municipiu ca la un thopos excepțional? Iată că s-a gândit acest autor, iar referința despre Municipiul Toplița face cartea extrem de palpitantă. Acest apel la memoria locurilor natale are în toată istoria literară o semnificație profundă. Știm, încă din poveștile mitice, că, prin intermediul întoarcerii ființei la acel centrum mundi, se crează condițiile descoperirii unui punct stabil de inserție a ființei în lume. Se crează fondul căutării neobosite a omului întru înălțare spirituală. Pentru personajele cărții noastre, Toplița este un fel de ADN. Locurile de baștină de la poalele Călimanilor, pe care noi, Topliținii le știm foarte bine, sunt puncte incandescente în narațiunea Pietrei Magice a lui Petru Todoran. Acestea par că vor să pregătească terenul pentru transformările personajului care-l reprezintă pe tată. Pietrarul Pompei devine, mereu și mereu. Devenirea lui urmează niște linii precise, dintr-un individ, într-o persoană, dintr-un necalificat, într-un calificat, dintr-un nepăsător, într-un om de bază, dintr-un fecior pe care–l trimite tatăl de acasă în lume, dintr-un necredincios, într-un credincios, dintr-un xenofob, într-un protector sau chiar erou. Este vorba de experiență și iluminare. Amintim aici afirmația scriitoarei Mary Henderson, o importantă prozatoare de origine americană: „Călătoria și abisul sunt o aventură spirituală”.

La fel, pietrarul Pompei se deplasează de la propria ignoranță, cu egoul și incoerența care știm că există la om la vârstele fragede. Prin personajele create, naratorul are capacitatea de a descrie o lume lăuntrică și anume: „cunoașterea la altul a ceea ce este ascuns față de altul, sau de ceea ce altul se ascunde”.

Cartea construiește o viziune asupra unei lumi duale. Avem de-a face cu o lume a bucuriei și una a angoasei. Autorul prezintă tot atâtea temeri, câte confirmări, tot atâtea certitudini, câte incertiturdini. Scriitura are farmec datorită acestui balans între bine și rău. Prin intercalarea de pasaje care sar peste timp, nu se crează neapărat, ca-n cazul scrierii postmoderne, un intertextualism, ci se crează un lucru esențial, idee de credibilitate, de referință. Povestea este dezvăluită în etape și este dictată de intrigă și de complicații, Petru Todoran stă foarte bine și la acest capitol.

În ce privește țesătura textuală, epicul și lirismul se întrepătrund și se completează, provocând trăiri intense în acele ocazii în care eul nostru e pe deplin captat de firul poveștii și e pregătit să lase propria imaginație și propria conștiință să dialogheze cu aceasta. Povestea scrisă cu foc fascinează, forțându-ne înspre o nouă comprehensiune a acestei lumi, construită pe viziunea despre lume a autorului. Clipele emoționante, cum ar fi poposirea la Toplița, nunta, problemele de la Fabrica OFA, închisoarea, moartea, întâlnirile celor din familie, ne introduc în lumea personajelor, care par cu atât mai reale, cu cât parcurgi mai mult cartea. Potretul Iulianei se conturează, pe măsură ce înaintăm. Destinul femeii se împletește cu cel al Topliței, părând că s-ar confunda una cu alta, înscriindu-se în imaginea arhetipului matern. Interesant e și personajul care este tatăl, acest Pompei care are parcă un destin aparte, cum reiese din alte pasaje din carte. El nu se lasă învins de vicisitudini, iar autorul ilustrează, prin întâmplări, bine conturate tipul său de caracter. Asocierea personajului cu piatra, care se lasă greu șlefuită, numaidecât potrivită. Situația îi scapă de sub control, iată destinul adultului, metaforizat prezentată, și din Zeus devine un om. Copiii i-au crescut și el resimte slăbiciunea și decăderea, ca oricare părinte. Proza lui Todoran ilustrează foarte bine implicațiile emoționale care vin de pe urma creșterii copiilor. Chiar dacă autorul păstrează mare respect părintelui său, totuși credem că această carte lasă loc de dezbateri și pe tema generațiilor, pe tema vieții simple neiluzionate, dar și pe tema caracterului dur al omului de la munte.

Se poate spune că un erou este un arhetip, dar el este și un agent al schimbării. Un personaj trebuie să aibă adâncime, să aibă forță de convingere, ca să ne facă să simțim lucrurile aievea. În această carte s-a reușit și acest lucru. Găsim atâtea pagini în care autorul nu se lasă manevrat de tentația explicativului, ci reușește, intuitiv sau nu, rămâne de văzut, să pună personajele și situațiile să arate povestea și asta e ceea ce ne place să citim. Petru Todoran respectă, pe pagini extinse, regula de aur a scrierilor bune: nu spune, ci arată. Un exemplu ar fi:

„Un val de căldură îl lovi, făcându-i emoția și mai puternică. Așezată lângă masa din bucătărie Iuliana cosea ceva, un mileu poate... Scăpă lucrul din mână și se ridică, dar genunchii o trădară și căzu înapoi pe scaun. Pompei închise ușa în urmă și se apropie, frământându-și căciula în mâinile înghețate: Ai să mă poți ierta vreodată?, p. 70.”

Cartea potrivită o întâlnești din acelelași motiv pentru care îi întâlnești și pe oameni, ei ne oferă idei, exemple, simboluri, orice întâlnire cu o carte bună e o invitație la transformare.

Dar pentru asta trebuie să existe și cititorul. Reprezentând o constanță pozițională integratoare de informații diferite (visuri, speranțe, decepții, iluzii, certitudini) cititorul face ca opera să își continue rolul, chiar să o proiecteze în societate, fiind un act dinamic. Deoarece, arta nu există decât prin și pentru celălalt, aflăm, dacă apelăm la cuvintele lui Sartre.

Ne bucurăm nespus de această împărtășire pe care ne-o face domnia sa, Petru Todoran și îi vom ura pe această cale lui, dar și operei domniei sale, viață lungă și plină de împlinire.

Viorica-Macrina Lazăr

Traducere

FILOSOFIA, ÎNTRE SERIOZITATE ȘI ANECDOTIC

Guillaume Pigeard de Gurbert a îmbrățișat domeniul filosofiei, atât în calitate de profesor, cât și prin scrierile sale. A profesat la Liceul Gay-Lassac din Limoges (Franța), la Liceul Belleville din Fort de France (insula Martinica), iar actualmente este profesor titular la Institutul Regional de Arte Vizuale (Martinica).

Cărțile sale au un caracter neconvențional, polemic și repun în discuție perspectivele tradiționale, considerate osificate și inadecvate, ale multor contemporani, în istoria filosofiei. Dintre acestea, amintim: 7 Leçons philosophes [7 lecții de filosofie] - 2008; Contre la philosophie [Împotriva filosofiei] - 2010; Kant et le temps [Kant și timpul] - 2015; La philosophie en quelques mots [Filosofia în câteva cuvinte] - 2017.

Cea mai cunoscută lucrare, însă, rămâne Si la philosophie m'était contée. De Platon à Gilles Deleuze [Dacă filosofia îmi era povestită. De la Platon la Gilles Deleuze], Editura «Librio», 2001. Autorul, în Avertisment, observă că, pentru simțul comun, filosofii sunt niște ființe rupte de realitate, cufundate în speculațiile lor, iar antologiile "serioase" întreține această viziune. Dimpotrivă, cartea aceasta propune "[...] o culegere de texte care, îmbinând anecdota și filosofia, răstoarnă acest clișeu". Textele conțin un exemplu, o istorisire, o glumă chiar, care "[...] vor să demonstreze că filosofii n-au avut vreodată o altă intenție decât aceea de a cugeta asupra realității zilnice în care trăiau ." (p. 7)

Ilustrație: Alexandra Antal

Selecția textelor a fost cronologică și a urmat preferințele autorului antologiei, însă "Pe parcursul fiecărei anecdote se lămurește înțelesul profund însuși al unei filosofii." (p. 8) Acestora li se adaugă succinte explicații ale scriitorului. Pentru perioada veche, ne-am oprit la pitoreasca figură a filosofului cinic Diogene. Termenul "cinic", ca atare, e derivat de la "câine", în greacă, și numește metaforic o direcție filosofică care abordează dur, fără menajamente, deconcertant, fără iluzii, realitatea. După cum se știe, la fel ca Socrate, Diogene nu a lăsat nimic scris despre concepția sa privitoare la lume și viață. Dacă pe cel dintâi îl cunoaștem prin intermediul dialogurilor lui Platon, despre Diogene există o mulțime de anecdote instructive, sintetizate de Diogene Laertios în Despre viețile și doctrinele filosofilor. Tocmai pentru că lucrarea este transpusă în limba română și este accesibilă cititorului de la noi, vom traduce doar câteva exemple selectate dintre extrem de numeroasele anecdote prezente în istoria acestuia (toate, niște *flash*-uri percutante), ca o invitație la lectură. Vom face însă loc în mod integral comentariului lui Guillaume Pigeard de Guerbert, din care se desprinde diferența ireconciliabilă între perspectivele individual-concretă a lui Diogene și cea unitar-abstractă asupra realității din jur, a lui Platon.

„El spunea că este unul din câinii cei mai lăudați, totuși niciunul din cei care îl elogiau nu îndrăznea să-l ia cu sine la vânătoare.

Lumea îi spunea: «Ești bătrân, odihnește-te!»; însă el răspundea: «Dacă aș parcurge cursa de fond la stadion, ar trebui să încetinesc aproape de final sau mai degrabă ar trebui să gonesc spre capăt din răsputeri?»

Un oarecare dorea să studieze filosofia cu el. Diogene îl invită să-l urmeze pe străzi târând după sine o scrumbie. Omului îi fu rușine, aruncă cât colo scrumbia și plecă. La aceasta, Diogene, reîntâlnindu-l puțin mai târziu, îi spuse râzând: «Prietenia noastră a rupt-o o scrumbie.»

Văzând într-o zi un copilaș care bea cu mâna căuș, luă strachina pe care o avea în desagă și o aruncă, spunând: «Am fost întrecut, acest copil trăiește mai simplu decât mine.» El aruncă, de asemenea, farfuria, întrucât văzuse, la fel, un băiețaș care o sfărmase pe a sa pentru a face o gaură în pâine cu cioburile, spre a pune acolo boabele de linte.

Își freca picioarele cu parfum, spunând că parfumul pe care îl torni pe cap urcă la cer; dacă dorești să-ți ajungă la nări, trebuie așadar să-l torni la picioare.

Un om care făcea o lectură întinsă, ajuns la capătul sulului, arata celor din jur că nu mai era nimic scris pe pagină. «Curaj, îi spuse Diogene, eu vad pământul.»

Definind Platon omul drept un animal cu două picioare și fără aripi, iar auditoriul aprobându-l, Diogene aduse la școala acestuia un cocoș jumulit și spuse: «Iată omul, după Platon.»

Spițerul Lysias îl întrebă dacă crede în existența zeilor. «Cum să nu cred, îi spuse, dacă te văd pe tine, cel mai mare dușman al zeilor?» Celor pe care visele îi înspăimântau, le spunea: «Nu vă faceți griji de ceea ce vedeți în stare de veghe; de ce vă neliniștiți de lucruri închipuite care vi se arată în somn?»

Niște tineri care îl înconjuraseră spuneau: «Să fim atenți, să nu ne muște!» - «Nu vă temeți de nimic, băieți, le spuse, un câine nu mănâncă niciodată sfeclă.»

Intrând într-o baie murdară, întrebă: «Cei care s-au îmbăiat aici, unde se spală?»

Era întrebat de asemenea de ce se dădea de pomană cerșetorilor, dar nu și filosofilor. El răspundea: «Pentru că omul este de părere că el însuși ar putea ajunge schiop sau orb, însă știe prea bine că nu va deveni nicicând filosof.»

DIOGENE
Câinele

Înainte de a însemna o doctrină, numele lui Diogene reprezintă o mulțime de anecdote. Diogene trage înjurături sau lovituri de ciomag, latră, scuipă, se masturbează în piața publică. În el, filosofia și anecdota sunt unul și același lucru. Cuvântul devine gest. Iată-l pe Diogene: o anecdotă ambulantă. Și o imagine grotescă: o desagă, o mantie și - bineînțeles - un ciomag. Adică, de trei ori nimic. Portretul său e surprins în parte de cuvintele:

«Fără oraș, fără casă, fără patrie,
Ticălos, vagabond, trăitor de pe o zi pe alta.»

Cei care îl consideră un «câine» nici nu-și închipuie cât de bine îl definesc: Diogene este predispus la o metamorfoză progresivă în câine, care nu are nimic metaforic. Și aceasta, pentru că filosofia nu se mai poate refugia în contemplarea «lucrurilor celeste». Singura și imperioasa lui preocupare este experimentarea cotidiană a fericirii, care este o chestiune de actualitate, adică nu de teorie, ci mai degrabă de acțiune. În consecință, dimensiunea teoretică însăși a filosofiei cinice ține, încă o dată și mereu, de practică. Adepților unei existențe fără transformare, care neagă realitatea mișcării, Diogene nu le opune un argument, ci o acțiune: el se ridică și merge. Mișcarea nu se demonstrează, ea se constată. Acestui demers practic care îi definește filosofia Diogene îi asociază înțelesul unității constitutive a fiecărui lucru. Realul nu este altceva decât un registru de obiecte unice pe care noi, din obișnuință, le reunim în acele sertare ale limbii noastre, care sunt substantivele comune. Spunem masa, bastonul, câinele, în timp ce, în realitate, nu există clase, ci nu numai individualități: această masă, acest baston, acest câine. Aici se află semnificația loviturii de baston filosofic pe care Diogene o aplică doctrinei platonicienne a Ideilor, conform căreia fiecare lucru își extrage esența din Ideea la care participă. Dacă noi numim, deopotrivă, «masă» și această masă și pe cealaltă, gândește Platon, acest fapt se întâmplă întrucât trebuie să existe ceva comun și uneia, și celeilalte, iar acest «ceva», această entitate universală care subordonează multitudinea obiectelor particulare la o clasă unică este Ideea. Însă ce sunt, cu adevărat, aceste Idei? Niște nume cărora nu le corespunde niciunul din obiectele lumii: «văd clar ceașca și masa» , îi spune Diogene lui Platon, «dar nu văd nicidecum ideea de masă și nici ideea de ceașcă.» Diogene, încetează de a mai face pe prostul, îi dă replica Platon: «pentru a vedea masa și ceașca tu ai ochii, dar pentru a vedea ideile cu care se află în relație ar fi nevoie de mai mult spirit decât ai tu!». Verdictul lui Platon cu privire la Diogene este fără drept de apel: «acesta este un Socrate care a înnebunit.». Suntem, totuși, nevoiți să recunoaștem că, dacă într-adevăr astfel stau lucrurile, istoria filosofiei constituie - într-o bună măsură - o casă de nebuni: căci vor fi numeroși filosofi care vor vedea în individualitate pecetea însăși a realității lucrurilor. Dincolo de invectiva platoneciană, trebuie să identificăm un dezacord filosofic propriu-zis. Într-adevăr, Socrate reprezintă, în opera lui Platon, emblema Cetățeanului care asigură unitatea Cetății, pe care concetățenii săi o pun în pericol. Diogene reprezintă, din contră, rezistența încăpățânată a individului la unitatea politică. Cel mai mărunt dintre gesturile sale este o lovitură de stat care desface liantul politic. El este acel individ fără țară, acel nomad asupra căruia puterea nu are nicio înrâurire. O dată în plus, acest lucru ni-l spune o anecdotă faimoasă: Alexandru cel Mare se încrucișează pe drum cu Diogene și-l întreabă ce dorește. Diogene nu dorea nimic și se mulțumi să-i azvârle în față acestui om puternic cuvintele: «Ieși din soarele meu!»

Selecția textului, traducerea și prezentarea
prof. Alexandru Ciubîcă
Târgu-Mureș

EVENIMENTE CARE SE DESFĂȘOARĂ ÎN BIBLIOTECĂ

- Wix Code Kids: Curs prin joc, de programare, propus la nivel național de Fundația Progres. Destinat copiilor. Cursurile se țin pe o perioadă de 4 luni, vinerea, de la 16:00 la 17:00.
- Farmacia lui Harry: Workshop pe teme de sănătate cu prof. Eugen Hirișcău.
- Atelier de creație măști populare, cu designer Mirabela Joandrea: Este destinat elevilor între 10 și 18 ani. În cadrul acestui proiect, se va face și o excursie tematică la Muzeul Popa, de lângă Târgu Neamț.
- Șezătoarea "Coase-ți ia!": Destinat persoanelor adulte, interesate de cusutul decorativ.

Pentru cei interesați, înscrierile se fac la numarul de telefon al bibliotecii: 0266341237.

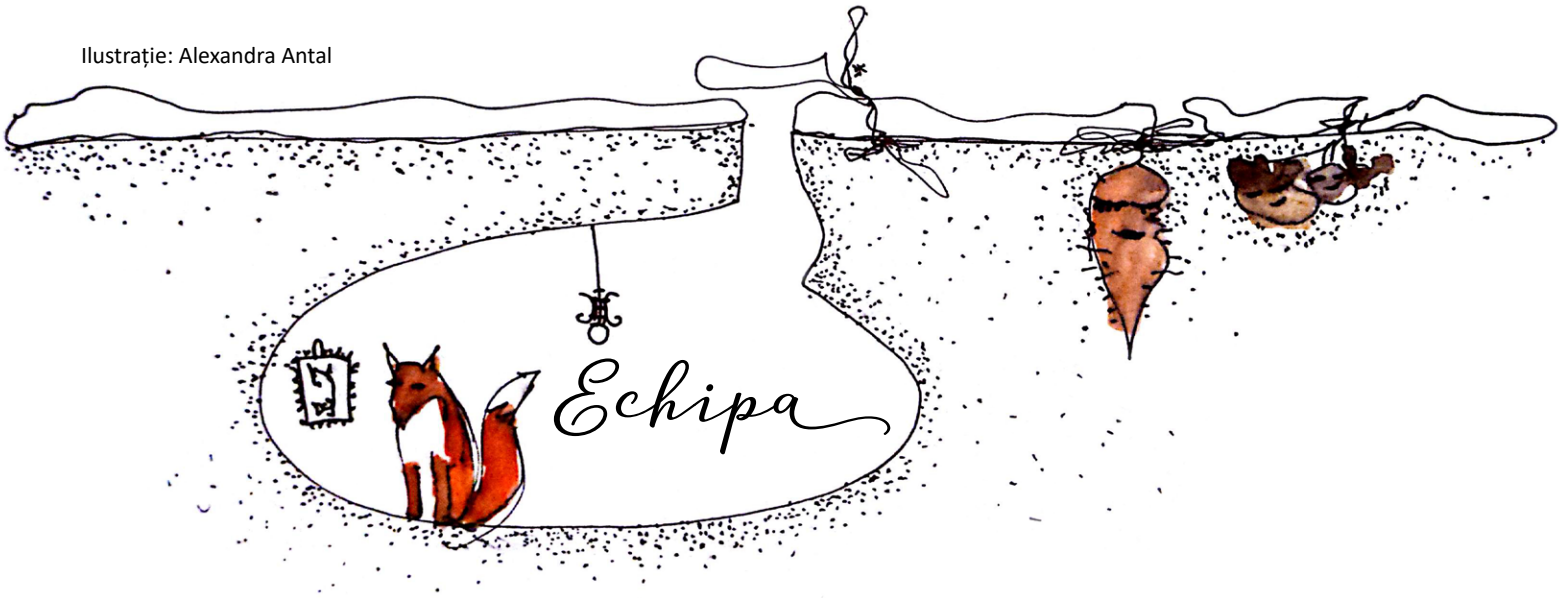
- Concert de muzică clasică, 4 noiembrie 2017, ora 18:00. Spectacol închinat patronului spiritual al bibliotecii noastre; arii din muzică de operă. Concertul îi are ca invitați pe Arona Bogdan, soprană la Viena, Cristian Bogdan, bariton și Petre Sbârcea, pianist și compozitor.

Biletele pentru concert se găsesc la Centrul de Informare Turistică.

Contact

Vă așteptăm cu drag lucrările la adresa de e-mail: toplitera@yahoo.com

Ilustrație: Alexandra Antal

CONSILIERI EDITORIALI
Călin Vlasie
Nicolae Băciuț
Lazăr Costel

REDACTOR-ȘEF
Viorica-Macrina Lazăr

EDITORI
Luminița Csiki
Mihaela Ilisan
Mirela Laczko-Rusu
Ligia Cătinean
Cristina Coșarcă
Anca-Maria Hângan-Țifrea
Anda Elena Ianoși
Alexandru Ciubîcă
Doina Țifrea
Aurora Pașcan
Aurica Ujică
Andra Borș
Floarea Natea
Mariana Mureșan
Mirela Petruț
Mariana Ieremia

AUTORI
Maria Galat
Lukreczia Niță
Maria Bucin Crișan
Alexandru Drăgănoaia
Ottilia Ardeleanu
Daniela Platon
Adela Efrim
Traian Abruda
Tanti Vicki
Alexandra Dobandi
Andrea Guta
Adela Pui
Ana Maria Novak
Domnica Matei
Pr. Ioan Tămaș Delavâlcele
Bogdan Urzică
Viorica-Macrina Lazăr
Alexandru Ciubîcă

CONCEPȚIE GRAFICĂ
Matheea Negruț

FOTOGRAFIE
Paul Green
Fabian Fauth

ILUSTRAȚII
Clarissa Negruț
Alexandra Antal
Traian Abruda

REALIZATOR
Biblioteca Municipală „George Sbârcea”

SPONSOR
Romaqua Group

ISSN 2537 - 1606
ISSN-L 2537 - 1606

BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „GEORGE SBÂRCEA”
CENTRUL CULTURAL TOPLIȚA
Primăria TOPLIȚA
ROMAQUA GROUP
FUNDAȚIA MIRON CRISTEA